

УДК 021.2

Наталія Зайченко, доктор педагогічних наук, в.о. завідувача відділу
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В.О. Сухомлинського

НАЦІОНАЛЬНА УЧИТЕЛЬСЬКА БІБЛІОТЕКА АРГЕНТИНИ ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР

У статті розкрито значення Національної учительської бібліотеки Аргентини як інформаційно-освітнього центру у контексті сучасного реформування освіти. Показано, що Національна учительська бібліотека Аргентини є координатором Національної системи шкільних бібліотек й установ освітньої інформації, вона бере безпосередню участь в організації й розвитку шкільних бібліотек у країні. Доведено, що Національна учительська бібліотека Аргентини як сучасний інформаційно-освітній центр виконує значну суспільну роль, забезпечуючи збереження, акумулювання, оцінювання інформації, а також сприяючи у новітніх умовах суспільства знань формуванню соціального інтелекту й підтримці культурно-громадянських цінностей.

Ключові слова: Національна учительська бібліотека Аргентини, шкільні бібліотеки, інформаційно-освітній центр, реформування освіти.

Лит. 10.

Наталья Зайченко, доктор педагогических наук, и. о. заведующего отделом
Государственной научно-педагогической библиотеки Украины
имени В.А. Сухомлинского

НАЦИОНАЛЬНАЯ УЧИТЕЛЬСКАЯ БИБЛИОТЕКА АРГЕНТИНЫ КАК ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ЦЕНТР

В статье раскрывается значение Национальной учительской библиотеки Аргентины как информационно-образовательного центра в контексте современного реформирования образования. Показано, что Национальная учительская библиотека Аргентины является координатором Национальной системы школьных библиотек и учреждений образовательной информации, она принимает непосредственное участие в организации и развитии школьных библиотек в стране. Доказано, что Национальная учительская библиотека Аргентины как современный информационно-образовательный центр выполняет значительную общественную роль, обеспечивая сохранение, аккумуляцию, оценку информации, а также содействуя в новейших условиях общества знаний формированию социального интеллекта и поддержке культурно-гражданственных ценностей.

Ключевые слова: Национальная учительская библиотека Аргентины, школьные библиотеки, информационно-образовательный центр, реформирование образования.

Natalia Zaychenko, Ph.D. (Pedagogy), Head of the Department by Acting
V. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

ARGENTINA'S NATIONAL TEACHER'S LIBRARY AS THE CENTER OF INFORMATION AND EDUCATION

Value of Argentina's National teacher's Library as the center of information and education in the context of modern educational reformation has been revealed in the article. Argentina's National Teacher's Library has been presented as the coordinator of National system of school libraries and establishments of educational information; it has directly participated in the establishment and development of school libraries in the country.

As the modern center of information and education Argentina's National Teacher's Library has been proved to carry out significant public role assuring the preservation, accumulation, estimation of information and also formation of social intellect and supporting the cultural and civic-minded values in the newest conditions of knowledge society.

Keywords: Argentina's National Teacher's Library, school libraries, the center of information and education, educational reformation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Просвітницька місія бібліотек історично є невід'ємною складовою гуманістичної традиції суспільно-культурного

поступу. Учительська бібліотека є не тільки інформаційним центром освіти і науки, але й культурно-просвітницьким осередком; вона транслює гуманістичні ідеї, долучає педагогів до

розвитку й поширення духовних та культурних цінностей, до використання їх у професійній діяльності. Задля розуміння сучасних інформаційно-комунікаційних процесів і соціально-гуманних детермінант живлення національної культури важливим є осягнення досвіду діяльності бібліотек зарубіжжя, зокрема учительських, як потужних центрів збереження, трансляції, поширення культурно-гуманістичних цінностей народів.

“Національна бібліографія – це дзеркало культури країни. Вивчаючи актуальну національну бібліографію, можна зрозуміти самобутність країни... структуру суспільства через публікації різними мовами, окремі звичаї та обряди, що відіграють важливу роль у житті народу, значення освіти, літератури і науки, суспільні й релігійні тенденції розвитку країни... національна бібліографія має відображати інтереси й унікальні особливості країни так само, як дзеркало відбиває унікальність людини” (В. Bell, 1998 р.) [1, 9].

Проблемам історії, функціонування й розвитку бібліотек зарубіжжя присвячено наукові публікації українських авторів О. Воскобойнікової-Гузєвої, Л. Дем’янюк, Є. Іванової, О. Олійник, Л. Філіпової та ін.

Мета статті – розкрити значення Національної учительської бібліотеки Аргентини як інформаційно-освітнього центру у контексті сучасного реформування освіти.

Вклад основного матеріалу. Національна учительська бібліотека Аргентини (Biblioteca Nacional de Maestros (BNM) як один з провідних освітніх центрів була утворена у 1880-х роках у рамках державної програми модернізації країни. Програма модернізації дала значний поштовх для розвитку елементарної освіти й закладання шкіл, підготовки учителів, придбання книг і дидактичних матеріалів, утворення бібліотек [3].

У 1920-х роках бібліотека під головуванням аргентинського письменника Л. Лугонеса (Leopoldo Lugones) здобула рідкісні бібліографічні видання, зокрема такі книги, як “Історія завоювання Нової Іспанії” Б. Діаса дель Кастільо, “Енциклопедія, або Тлумачний словник наук, мистецтв і ремесел” Д. Дідро (Париж, 1751 р.) та ін. Важливою ініціативою керівника було утворення бібліотечного відділення для дітей [3].

У 1990-х роках інфраструктура Національної учительської бібліотеки Аргентини була оновлена, відповідно до вимог часу було започатковано оцифрування документів й формування цифрової бібліотеки, консультаційну роботу з дистантними читачами, здійснено оновлення бібліотечних

фондів та служб. Нині документальний фонд бібліотеки налічує понад 200 тис. одиниць і включає книги, журнали, відеоматеріали. Він розміщений в історичній будівлі Паласіо Сармьєнто.

Значну увагу у своїй діяльності Національна учительська бібліотека Аргентини приділила співпраці з освітянськими бібліотеками. Починаючи з 1998 р., інституція проводила систематичну роботу з розвитку шкільних бібліотек у країні. У 2000-х роках було зорганізовано системне програмне забезпечення управління освітянськими бібліотеками Aguareu [3].

У 2006 р. було упроваджено Програму розвитку шкільних бібліотек Аргентини (Programa BERA) (міністерська резолюція № 432 від 2 травня 2006 р.) [5, 9].

Її провідною метою було утворення федеральної мережі освітянських бібліотек задля підтримання читання й освіти населення. 3-поміж основних завдань Програми було окреслено такі: сприяння модернізації шкільних бібліотек й осмисленню ролі бібліотекаря як активного і творчого учасника освітніх інституцій; сприяння підготовці шкільних бібліотекарів й оновленню їх діяльності; заохочення співпраці у федеральній мережі освітянських бібліотек на різних рівнях – національному, регіональному, місцевому, – передусім з метою полегшення трансференції інформації у галузі освіти; сприяння за допомогою шкільних бібліотек побудові громадянського суспільства й розвитку цінностей солідарності, співпраці та національної ідентичності; підтримання за допомогою освітянських бібліотек освітньої спадщини як простору збереження колективної пам’яті; полегшення за допомогою шкільних бібліотек оволодінню учителями й учнями інформаційно-комунікаційними технологіями задля набуття інформаційної грамотності [5, 13].

Програма розвитку шкільних бібліотек Аргентини орієнтована на чотири провідні напрями діяльності, а саме: педагогічний (участь бібліотекаря як посередника у підтриманні й розвитку цінності книги між педагогами й учнями в освітньому середовищі, як форматора користувачів інформації та поширювача інформаційних технологій); бібліотекознавчий (упровадження інноваційних технологій у забезпеченні збереження, відновлення, передавання інформації); управлінський (діяльність шкільних бібліотек з поліпшення освітньої якості); громадський (функції бібліотеки у забезпеченні соціальної інклюзії у громаді,

збереженні культурної спадщини й колективної пам'яті) [5, 14 – 15].

У законі про освіту Аргентини № 26.206 від 14 грудня 2006 р. йдеться про зміцнення діяльності існуючих бібліотек й підтримання утворення і функціонування нових бібліотек з боку Міністерства освіти й Федеральної Ради з освіти у тих освітніх установах, де їх ще не вистачає [4, 91].

В інформаційному збірнику Національної учительської бібліотеки Аргентини (2010 р.) [7] наведено дані про перший етап реалізації Програми розвитку шкільних бібліотек Аргентини, зокрема зазначено, що із загальної кількості 54512 шкіл країни даною програмою було охоплено 10321 школу (18,9%), з яких переважна більшість – 78% – школи у містах, 82% – школи державні [7, 14].

Із загальної кількості 8333 шкільних бібліотек, які взяли участь у Програмі розвитку шкільних бібліотек Аргентини на початковому етапі, досягнуто таких результатів: сприяння і заохочення читанню учнів – 62,0% шкільних бібліотек; сприяння і заохочення читанню учителів – 33,5% шкільних бібліотек; підтримка учителів науково-педагогічною літературою – 56,4% бібліотек; залучення користувачів – 34,9%; збереження бібліографічних фондів – 32,7%; громадська діяльність – 16,3% шкільних бібліотек [7, 31].

Національна учительська бібліотека Аргентини є координатором Національної системи шкільних бібліотек і установ освітньої інформації. У законі № 26.917 від 9 січня 2014 р. установлено, що Федеральна Рада з освіти спрямовує діяльність на інтеграцію до Національної системи мереж шкільних бібліотек, шкільних архівів, центрів документації й освітньої інформації, педагогічних бібліотек і шкільних музеїв усіх провінцій Аргентини й автономного міста Буенос-Айреса [2, 2]; Міністерство освіти Аргентини за допомогою Національної учительської бібліотеки координуватиме діяльність Національної системи шкільних бібліотек і установ освітньої інформації [2, 3]. У документі зазначено, що метою Національної системи мереж шкільних бібліотек є “здійснювати діяльність з інтеграції установ інформації у мережі у рамках співпраці задля того, щоб гарантувати акторам освітньої спільноти рівність можливостей і доступ до інформації та знаннєвої продукції згідно з освітньою державною політикою” [2, 4].

Від початку 1970-х років окремі країни латиноамериканського регіону розпочали процес утворення мереж, національних систем різних

типів бібліотек, особливо університетських, спеціалізованих, галузевих. Однак, це не стосувалося шкільних бібліотек. У 1971 р. у м. Богота (Колумбія) був заснований Регіональний центр підтримки читання у Латинській Америці і Карибському регіоні (El Centro Regional para el Fomento del Libro en América Latina y el Caribe – Cerlalc). 23 квітня 1971 р. було укладено угоду про міжнародну співпрацю між урядом Колумбії і ЮНЕСКО про заснування цього центру. У 1975 р. Cerlalc ініціював спільно з колумбійським урядом програму створення і розвитку мережі шкільних бібліотек. Програма була підтримана Міжамериканською бібліотечною школою університету Антіохії. У подальшому її було представлено ЮНЕСКО задля пошуку джерел фінансування під назвою “Професійна підготовка шкільних бібліотекарів для країн Латинської Америки” [8, 21].

У 1999 р. у м. Сантьяго (Чілі) відбувся Міжнародний семінар шкільних бібліотек за участі 24 країн Латинської Америки та Європи. Було констатовано, що сучасна бібліотека має інкорпорувати різні джерельні матеріали й перетворюватися на центри мультимедійних ресурсів, а провідною функцією шкільної бібліотеки є навчання роботи з інформацією. Домінуючим був концепт шкільної бібліотеки як центру інформаційних ресурсів задля освіти. Ця модель зокрема запроваджена у Чілі, а в окремих країнах Латинської Америки (Аргентина, Мексика) бібліотека розуміється як простір, що розширює можливості інтеграції до шкільного середовища соціальної і культурної практики читання [9, 10 – 11].

В Аргентині, як і в Чілі, Мексиці, Бразилії, Іспанії, запроваджені програми шкільних бібліотек, в окремих країнах Латинської Америки у попередні роки діяли національні програми як продукт мультинаціональних проєктів, наприклад Мультинаціонального проєкту шкільних бібліотек, підтриманого Організацією латиноамериканських країн у 1980-х роках, у якому взяли участь Колумбія, Коста-Ріка, Перу й Венесуела [9, 11 – 12].

Важливу роль у розвитку Національної учительської бібліотеки Аргентини як інформаційно-освітнього середовища відіграє Національний центр документальної освітньої інформації (El Centro Nacional de Información Documental Educativa – CeNIDE), що був заснований відповідно до декрету № 7568 від 4 липня 1960 р. у відомстві Міністерства освіти Аргентини. У грудні 1993 р. (згідно з міністерською резолюцією № 3296) він був переведений у відомство Національної

учительської бібліотеки. Інституція виконує функції координаційного центру Національної системи освітньої інформації, до її складу включаються 24 центри документації провінцій. У грудні 2002 р. до Національного центру документальної освітньої інформації було інкорпоровано бібліографічні фонди Центру міжнародної документації (ЮНЕСКО) і Центру документальних та інформаційних ресурсів Організації іberoамериканських країн (el Centro de Recursos Documentales e Informáticos de la Organización de Estados Iberoamericanos – CREDI-OEI). Національний центр документальної освітньої інформації спрямовує діяльність на допомогу особам, відповідальним за управлінські дії у галузі освіти, прийняття рішень і покращення якості освіти. Його фонд містить бібліографічну й законодавчу документацію у галузі освіти [3].

З-поміж бібліотечних документів, які становлять спеціальні колекції, історичну цінність мають Акти Національної Ради з освіти за період від 1881 р. до 1976 р., з перериванням у 1938 р. і 1956 р.; це рукописні записи кожної сесії Ради, зміст яких становлять дані про утворення, переміщення і закриття шкіл, про закупівлю книг для шкіл, шкільну документацію, терміни призначення, роботи й переведення учителів та ін. Записи кожної сесії розподілені за трьома групами: школи столиці; школи провінцій і школи національних територій.

Іншу спеціальну колекцію становлять щорічні звіти Національної Ради з освіти Міністерству освіти за період 1881 – 1948 років. Публікації сформовані за трьома тематичними рубриками: “адміністрація” (ресурси, статистичні дані); “шкільне управління” (статистичні дані, щорічний звіт про початкову освіту у країні); “нормативні положення” (загальні рішення Національної Ради з освіти) [3].

З 2002 р. на базі Національної учительської бібліотеки Аргентини діє відділення Центру документальних й інформаційних ресурсів Організації іberoамериканських країн, який є службою інформації і документації у галузі освіти, науки, технологій, суспільства, інновацій, культури у просторі регіону Латинської Америки. Даний Центр об’єднує усі служби пошуку й відтворення бібліографічної інформації у паперовому вигляді й електронному форматі. Діяльність Центру зосереджена на розширенні цифрової бібліотеки, відновленні й систематизації електронної документації як у процесі співпраці іberoамериканських країн, так і їх взаємодії з європейськими країнами в інформаційному просторі. За структурою Центр документальних

й інформаційних ресурсів представлений п’ятьма відділеннями – у Боготі, Буенос-Айресі, Мадриді, Мехіко та Сан-Сальвадорі [3].

З-поміж спеціальних колекцій, сформованих із матеріалів цифрової бібліотеки інформаційного ресурсу Національної учительської бібліотеки Аргентини, для сучасного користувача становлять незаперечну цінність зібрання “Шкільні читання”, що містять освітню документацію аргентинських і латиноамериканських шкіл з середини XIX ст. Частину історичного фонду Національної учительської бібліотеки становлять книги для читання, книги текстів й оповідань для дітей періоду 1850 – 1930-х років даної колекції.

Спеціальна колекція “Монітор загальної освіти” вміщує 140 номерів журналу, це публікації із загальної педагогіки і дидактики, бібліографічні огляди національних й зарубіжних журналів, документації про діяльність Національної Ради з освіти, статистичних даних і докладів інспекторів з різних міст та куточків Аргентини. Чимала кількість публікацій присвячена творчості видатних педагогів Аргентини й зарубіжжя, зокрема Ф. Берри (Francisco Berra), К. Вергари (Carlos Vergara), В. Мерканте (Victor Mercante), Е. Нельсона (Ernesto Nelson), Р. Сенета (Rodolfo Senet), Р. Пеньялоси (Rosario Vera Peñaloza), Дж. Дьюї, М. Монтессорі та ін. Колекція включає оцифровані видання творів визначних латиноамериканських педагогів і письменників Х. Гонсалеса (Joaquín González), Х. Інхеньєроса (José Ingenieros), Р. Покаса (Ricardo Rojas), Л. Лугонеса (Leopoldo Lugones), Г. Містраль (Gabriela Mistral), Х. Коррільї (Juan Zorrilla), Х. Васконселоса (José Vasconcelos) та ін. [3].

Журнал “El Monitor” був заснований Д. Сармьєнто (Domingo Faustino Sarmiento) у 1881 р., коли аргентинський педагог обіймав посаду загального керівника шкіл Аргентини. Від часу появи публікації журналу були присвячені проблемам освіти, освітньої політики, ролі різних суспільних сил у розбудові громадянського суспільства.

Спеціальна колекція “Зала скарбів” включає зображення 34 праць фонду античності Національної учительської бібліотеки Аргентини, надрукованих у XVI ст.

Спеціальна колекція “Персональний архів Рікардо Левене” включає понад 200 листів, запрошень із персональної кореспонденції аргентинського історика Р. Левене (Ricardo Levene). З-поміж персональних колекцій, зібраних бібліотекою, – колекція аргентинського письменника Л. Лугонеса (Leopoldo Lugones), аргентинських педагогів С. Браславскі (Cecilia

Braslavsky), М. Лакау (Maria Hortensia Lacau), юриконсульта А. Кольмо (Alfredo Colmo) та ін. [6, 23].

У 2005 р. Національна учительська бібліотека Аргентини приєдналася до всесвітньої кампанії за бібліотеки, ініційованої Американською бібліотечною асоціацією і підтриманою Міжнародною Федерацією асоціацій бібліотек (IFLA). Кампанія за бібліотеки розпочалася у 2001 р. у ході конференції у Бостоні під проводом Міжнародної Федерації асоціацій бібліотек. Її провідною метою є досягнення за активної участі різних суспільних акторів визнання бібліотеки як основного осередку культурного, освітнього, науково-технологічного розвитку спільноти. В Аргентині кампанія за бібліотеки координується Асоціацією бібліотекарів (la Asociación de Bibliotecarios Graduados de la República Argentina (ABGRA). Асоціація була утворена 5 листопада 1953 р. у Буенос-Айресі [10].

Асоціація бібліотекарів Аргентини здійснює діяльність з підтримки і сприяння розвитку шкільних бібліотекарів, задля цього організовує курси підготовки шкільних бібліотекарів, поширює інформацію, проводить конференції і дискусійні зібрання для обговорення питань шкільних бібліотек як центрів ресурсів навчання, заохочує роботу шкільних бібліотекарів у громаді тощо [10].

Висновки. Національна учительська бібліотека Аргентини як сучасний інформаційно-освітній центр виконує значну суспільну роль, забезпечуючи збереження, акумулювання, оцінювання інформації, а також сприяючи у новітніх умовах суспільства знань формуванню

соціального інтелекту й підтримці культурно-громадянських цінностей.

1. *Национальная библиография в электронную эру: руководство и новые направления развития / пер. с англ. Н.К. Леликовой. – Мюнхен: К.Г. Заур, 2009. – 132 с.*

2. *Ley 26.917. Sistema Nacional de Bibliotecas Escolares y Unidades de Información Educativas [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: <http://www.infoleg.gov.ar/infolegInternet/anexos/225000-229999/225024/norma.htm>.*

3. *Biblioteca Nacional de Maestros [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: http://www.bnm.me.gov.ar/la_biblioteca/institucional/historia/.*

4. *Ley 26.206. Ley de Educación Nacional [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: <http://www.inet.edu.ar/normativa/ley-de-educacion-nacional/>.*

5. *Una política pública para las bibliotecas del sistema educativo. Programa Bibliotecas Escolares y Especializadas de la República Argentina. – Buenos Aires: Biblioteca Nacional de Maestros, 2011. – 45 p.*

6. *Quinta Carta. Compromiso con el ciudadano. Biblioteca Nacional de Maestros / dir. G. Perrone. – Buenos Aires: Biblioteca Nacional de Maestros, 2008. – 90 p.*

7. *Relevamiento institucional de bibliotecas escolares argentinas. Informe de resultados. I etapa 2008/2009. – Buenos Aires: Biblioteca Nacional de Maestros, 2010. – 86 p.*

8. *Por las bibliotecas escolares de Iberoamérica / dir. I. de Norden. – Bogotá: Cerlalc, 2007. – 56 p.*

9. *Goldin, D. Bibliotecas y escuelas: retos y posibilidades en la sociedad del conocimiento / D. Goldin, E. Bonilla, R. Salaberria. – Editorial Oceano, 2008. – 492 p.*

10. *ABGRA. Asociación de bibliotecarios graduados de la República Argentina. Bibliotecarios escolares [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: <http://www.abgra.org.ar/sub-biblio.htm>.*

Стаття надійшла до редакції 15.11.2015



“Навчати народ – значить робити його краще; просвіщати народ – значить підвищувати його моральність; робити його грамотним – значить цивілізувати його”.

*Віктор Гюго
французький письменник*

“Виховання – справа важка, і поліпшення його умов – одна з священних обов’язків кожної людини, бо немає нічого важливішого, як освіта самого себе і своїх ближніх”.

*Сократ
давньогрецький філософ*

